VAMMAISFOORUMI
Vammaisjärjestöjen yhteinen ääni

Eduskunta
Sosiaali- ja terveysvaliokunta
stv@eduskunta.fi

Asia: VNS 6/2021 vp Valtioneuvoston selonteko kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista

Viite: sosiaali- ja terveysvaliokunnan kokous 11.11.2021 klo 10.00

Vammaisfoorumi ry kiittää eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokuntaa mahdollisuudesta jättää kirjallinen asiantuntijalausunto valtioneuvoston selonteosta kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeiksi. Vammaisfoorumi ry on 28 valtakunnallisen vammaisjärjestön yhteistyöjärjestö, jonka tarkoituksena on YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan sopimuksen mukaisesti edistää vammaisten ihmisten tasa-arvoa ja yhdenvertaisen osallistumisen mahdollisuuksia yhteiskunnassa. Vammaisfoorumi edustaa jäsenjärjestöjensä kautta noin 223 000 vammaista ja pitkäaikaissairasta henkilöä.

Yleistä

Vammaisfoorumi haluaa muistuttaa, että YK:n vammaissopimuksessa todetaan, että vammaisiin henkilöihin kuuluvat ne, joilla on sellainen pitkäaikainen ruumiillinen, henkinen, älyllinen tai aisteihin liittyvä vamma, jonka vuorovaikutus erilaisten esteiden kanssa voi estää heidän täysmääräisen ja tehokkaan osallistumisensa yhteiskuntaan yhdenvertaisesti muiden kanssa. Tällöin tärkeäksi tulee yhteiskunnan muotoutuminen kaikille sen jäsenille saavutettavaksi ja esteettömäksi, jossa huomioidaan vammaisten ihmisten oma asiantuntijuus; omat näkemykset ja kokemukset.

Suomessa ei ole tarkkoja tilastoja vammaisten ihmisten tai vammaisten maahanmuuttajien lukumäärästä, mutta WHO:n mukaan vammaisia ihmisiä on 2–15 % (vaikeasti-lievästi vammaisia ihmisiä) väestöstä. Näin laskettuna vammaisia ulkomaalaistaustaisia henkilöitä on Suomessa, vuoden 2020 tilaston mukaan, 8 656–64 920.

Vammaisfoorumi ottaa selontekoon kantaa perus- ja ihmisoikeuksien, erityisesti YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen (SopS 27/2016) ja lasten oikeuksien sopimuksen näkökulmasta. Suomi on ratifioinut YK:n vammaissopimuksen ja se on voimassa laintasoisena. Suomen valtion on sopimuspuolena toteutettava kaikki asianmukaiset lainsäädännölliset, hallinnolliset ja muut toimet yleissopimuksessa tunnustettujen oikeuksien

täytäntöön panemiseksi. Yleissopimuksen tarkoituksena on edistää, suojella ja taata vammaisille henkilöille täysimääräisesti ja yhdenvertaisesti kaikki ihmisoikeudet ja perusvapaudet sekä edistää vammaisten henkilöiden ihmisarvon kunnioittamista. Yleissopimus takaa vammaiselle henkilölle oikeuden elää itsenäisesti osana yhteisöä. Peruspalveluiden tulee olla vammaisen henkilön saavutettavissa. Tarvittaessa tulee olla saatavilla myös yksilöllisiä erityispalveluita.

Kommentit lukuihin 1–6: Tilannekuva ja keskeiset muutostekijät

Riskit syrjäytymiselle, syrjinnälle ja hyväksikäytölle työelämässä ja yhteiskunnassa ovat suuremmat vammaisille maahanmuuttajille kuin muille maahanmuuttajille, jo pelkästään kaksinkertaisen vähemmistöön kuulumisen takia. Vammaisten ihmisten työllisyysaste on 40–50 % matalampi kuin vammattomien ja näin ollen vammaisten maahanmuuttajien työllisyysaste on muita maahanmuuttajia pienempi.

Vammaiset ihmiset kokevat työsyrjintää enemmän kuin muut. Vammaisfoorumin vuonna 2018 tekemässä kyselyssä vammaisista ihmisistä 56,7 % oli kokenut syrjintää työelämään pääsemisessä ja työnhaussa sekä 47 % muuten työelämässä. Koulutukseen pääsyssä syrjintää oli kokenut 31 % vastanneista ja koulutuksessa 37 %. Syrjintää eri vammaryhmistä olivat kokeneet eniten aistivammaiset.

Erityistä huomiota on kiinnitettävä pakolaistaustaisten toimintakyvyn huomioimiseen työnhaussa esimerkiksi kuntoutuksen keinoin. Vammaisten maahanmuuttajien kohdalla digitalisaatio tuo mukanaan mahdollisuuksia ja vaikeuksia. Digitalisaatio voi tarjota uudenlaisia mahdollisuuksia osallisuudelle, esimerkiksi se voi lisätä fyysisesti vammaisten ja liikuntaesteisten ihmisten mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja kotoutumista edistävään toimintaan, kunhan varmistetaan sopivien laitteiden hankinta ja niihin liittyvien taitojen opettelu. Toisaalta vammaisilla maahanmuuttajilla, digitaitojen ja koulutaustan vähäisyyden takia, on riski jäädä palvelujen ulkopuolelle tai niiden käyttäminen on hankalaa. Kaikissa digitaalisissa ratkaisuissa on huomioitava saavutettavuus.

Koska maahanmuuttajat ja myös vammaiset maahanmuuttajat ovat heterogeeninen ryhmä, on erittäin tärkeää, että ammattitaitoiset työntekijät arvioivat yhdessä kotoutujan kanssa, mitä palveluita asiakas tarvitsee. On huomioitava kotoutuja yksilönä, ei vain maahanmuuttajataustaisena tai vammaisena.

Henkilökohtaisen ohjauksen on oltava riittävää, ammattitaitoista ja asiakaslähtöistä. Jokainen kotoutuja on yksilö, jolta on itseltään kysyttävä, mitä hän tarvitsee. Erityisesti ongelmia koetaan siinä, miten hyvin tunnetaan Suomen koulutusjärjestelmää. Tarvitaan tietoa mahdollisuuksista ja koulutusjärjestelmän selkiinnyttämistä kotoutujille, jotta jokainen voi tehdä itsenäisen päätöksen siitä, mitä koulutusta tavoittelee. Vammaiset maahanmuuttajat voivat tarvita

erityistä tukea kaikilla koulutusasteilla, ja tähän on varmistettava riittävät resurssit. Erityisesti nähdään, että ammattikoulujen läksyapu on hyväksi havaittu toiminta. On kehitettävä toimintoja, millä tuetaan vammaisten maahanmuuttajien jatkuvaa oppimista.

Vammaisten maahanmuuttajien palveluja, mm. koulutukseen pääsyä, on parannettava eri puolilla Suomea. Asuinalueiden eriytymisen estämisessä on kiinnitettävä huomiota kohtuuhintaisten, isompien ja esteettömien asuntojen tarjontaan erityisesti lapsiperheille. Suurin osa vammaisista ja heidän perheistään ovat pienituloisia.

Tosiasialliset koulutus- ja työllistymismahdollisuudet ovat tärkeitä tekijöitä osallisuuden lisääntymisessä ja syrjinnän ehkäisyssä. Osallisuutta on jokaisen kotoutujan saatava tehdä omilla ehdoillaan, kulloisenkin elämäntilanteen huomioon ottaen. Järjestöjen kautta voidaan vahvistaa eri taustaisten ihmisten välistä vuorovaikutusta ja täten ehkäistä syrjintää.

Selonteossa nostetaan esille tutkimus, jonka päätelmien mukaan keskeisempiä kehittämisen kohteita ovat yksilöllisten tarpeiden huomioiminen palveluissa ja koko yhteiskunnan rooli kotoutumisen edistämisessä. Asiakaslähtöinen ja yksilöllisiä tarpeita huomioiva työ lähtee siitä, että kotoutujaa kuunnellaan ja lähdetään sieltä, missä hän on.

Monet maahanmuuttajataustaiset tulevat kulttuureista, joissa vammaisuuteen liitetään kielteisiä näkemyksiä tai käsitykset vammaisten ihmisten oikeuksista ovat erilaiset kuin meillä Suomessa. Viranomaisilla tulisi olla tietoa ja osaamista kohdata vammaisia maahanmuuttajia ja heidän perheitään sekä taitoa tukea heitä.

Kotoutumissuunnitelmien laadinnassa on otettava huomioon eri toimenpiteet, joista tulee jokaiselle ihmiselle sopiva kokonaisuus (mm. koulutukset, työkokeilut, osallistuminen järjestötoimintaan ja muu yhteiskunnallinen osallisuus). Vammaiset maahanmuuttajat tarvitsevat monesti tietoa vammaisten oikeuksista ja mahdollisuuksista mm. kouluttautua ja työllistyä Suomessa. Monesti on niin, että maahanmuuttajan lähtömaassa hänellä ei ole ollut mahdollisuutta kouluttautua ja työllistyä vammaisuutensa vuoksi. Näin hän ei osaa sitä ajatella Suomessakaan. Tässä järjestöjen rooli on suuri; järjestöt tarjoavat mm. vertaistukea, jossa toinen vammainen ihminen toimii voimaannuttavana vertaisena.

On myös tärkeää tukea vammaisen lapsen vanhempia ja saada heitä näkemään vammaisen lapsen mahdollisuudet kotoutua, kouluttautua ja työllistyä. Varsinkin yhteisöllisistä kulttuureista tulevat voivat ”yli hoitaa” vammaista lasta ja kokea, että tulevaisuuden mahdollisuudet elää itsenäistä elämää ovat olemattomat. Monet järjestöt tarjoavat sekä vanhemmille että vammaisille lapsille tukea.

Kommentit lukuun 7: Selonteon keskeiset ehdotukset

On erittäin kannatettavaa, että kehitetään kotoutumista edistävää sosiaalityötä ja sosiaalista osallisuutta edistävää toimintaa. Nykyisin vammaiset ihmiset luetaan liian helposti työvoiman ulkopuolella oleviksi, eivätkä heidän saamansa palvelut ole tällä hetkellä riittäviä. Vammaiset maahanmuuttajat tulisi nähdä entistä enemmän osana työvoimaa eikä automaattisesti sen ulkopuolella oleviksi.

Palveluiden saavutettavuuden edistäminen on olennainen osa julkisen hallinnon palveluiden digitalisointia. Sillä tarkoitetaan, että verkkosivut ja mobiilisovellukset sekä niiden sisällöt ovat sellaisia, että kuka vaan voisi niitä käyttää ja ymmärtää mitä niissä sanotaan. Saavutettavuudella edistetään kaikkien mahdollisuutta toimia yhdenvertaisesti digitaalisessa yhteiskunnassa. Kaikessa digitaalisten palveluiden kehittämistyössä on huomioitava saavutettavuus vammaisten maahanmuuttajien osalta. Tämä tarkoittaa esimerkiksi viestinnän selkokielisyyttä, ei vain selkeyttä. Tästä hyötyvät vammaisten maahanmuuttajien lisäksi myös muut maahanmuuttajat. Tärkeää on huomioida eri vammaryhmät (mm. näkövamma, kuulovamma, kehitysvamma ja liikuntavamma) viestinnän toteutuksessa.

Viranomaisorganisaatioiden henkilöstön täydennyskoulutuksessa, joka koskee vammaisia maahanmuuttajia, olisi hyödynnettävä vammaisjärjestöjen osaamista. Kotoutumisen edistämisen tietopohjan kehittämisessä tulisi ottaa vammaisten maahanmuuttajien kokemukset ja näkemykset huomioon.

Suomalainen ja suomenruotsalainen viittomakieli tulisi nostaa suomen- ja ruotsin kielen rinnalle aina, kun viitataan kieliosaamiseen tai sen kehittämiseen.

Hallituksen työllisyysastetavoite edellyttää, että osatyökykyisten, vammaisten ja maahanmuuttajataustaisten osallistumista työmarkkinoille lisätään. Tähän liittyen on meneillään ohjelmia, hankkeita ja esimerkiksi työllisyyden kuntakokeilu. Vammaisten maahanmuuttajataustaisten yksilöllisen palvelutarpeen tunnistaminen ja palveluohjaus on varmistettava myös näissä uudistuksissa ja kehittämistoimissa. Myös jatkuvan oppimisen uudistuksessa on olennaista osaamisen tunnistaminen, ohjausosaamisen kehittäminen ja monialainen yhteistyö asiakkaan tueksi. Vammaisjärjestöillä on merkittävä rooli monialaisten palvelujen kehittämisessä ja osana maahanmuuttajataustaisten henkilöiden palvelupolkua.

Kommentit lukuun 8: Kotoutumisen edistämisen valtavirtaistaminen

Yhdymme selonteossa siihen, miten kotoutumisen näkökulmaa valtavirtaistetaan, jotta nämä tekijät huomioitaisiin entistä paremmin kaikissa palveluissa. Kuitenkin haluamme nostaa esiin vammaisten maahanmuuttajien erityiskysymykset ja tarpeet palveluja suunniteltaessa. Pidämme hyvänä, että

vammaisten maahanmuuttajien asema osana erityisen haavoittuvaa ryhmää tunnustetaan.

Vammaisfoorumi haluaa kiinnittää erityistä huomiota vammaisten ihmisten kohdalla kohtuullisten mukautusten tekemiseen viranomaisasioinnissa. Kohtuulliset mukautukset koskevat myös kotoutumiskursseja ja kielikoulutusta. Kotoutumiskoulutusten hankintaprosessissa on muistettava vaatia palvelutuottajilta kohtuullisia mukautuksia ja laadukasta tukea vammaisille maahanmuuttajille. Eri alueilla vammaisten maahanmuuttajien määrä vaihtelee, joten heille suunnatuissa kotoutumiskoulutushankinnoissa tulisi tehdä Ely-keskusrajat ylittäviä hankintoja.

Kommentit lukuun 9: Nopeutetaan kotoutumisen käynnistymistä

Koska työ- ja opintotoimintaan osallistuminen on vastaanottokeskuksen asiakkaille velvoittavaa, on huomioitava tarkasti kohtuulliset mukautukset vammaisten maahanmuuttajien osalta. Tässä esikotouttavassa työssä tulisi vammaisjärjestöt nähdä vammaisten maahanmuuttajien kohdalta erityisen tärkeinä asiantuntijoina ja järjestöjen osaamisen ja tietotaidon hyödyntäminen on järkevää.

Kommentit lukuun 10: Parannetaan matalan kynnyksen tiedon, neuvonnan ja ohjauksen saatavuutta maahanmuuttajille

Tervetuloa Suomeen- tietopaketti tarvitsee kehittämistä vammaisten ihmisten oikeuksien avaamisessa ja tähän työhön tulisi vammaisjärjestöt ottaa mukaan. Vammakäsitystä ja siihen liittyviä termejä olisi avattava enemmän.

Kommentit lukuun 11: Luodaan kotoutumisohjelma alkuvaiheen kotoutumisen tukemiseksi

Kun luodaan rakenne ja malli työvoiman ulkopuolella olevien kotoutumisen edistämiseksi, tulisi huomioida muutkin kuin lapsiaan kotona hoitavat vanhemmat. Tähän joukkoon kuuluu sekä vammaisia maahanmuuttajia että heidän läheisiään mm. omaishoitajat, kuntoutustuen tai työkyvyttömyyseläkkeen saajat. Erityisesti haluamme nostaa esille vammaiset lapset ja heidän sisaruksensa. Perheen kokonaishyvinvoinnin tukeminen on tärkeää, kun edistetään perheen kotoutumista. Perheen kotoutumissuunnitelman laadinta vaihtelee alueittain ja tätä työkalua tulisi käyttää entistä enemmän jokaisen perheen kohdalla. Valitettavan monesti lapset toimivat vanhempiensa tulkkeina ja apuna siten, että heidän kotoutumisensa kärsii. Vammaisjärjestöissä nähdään, että perheenkotoutumissuunnitelman käyttöönottoa tulisi edistämisen sijasta velvoittaa.

Selonteossa ehdotetaan, että kotoutumisohjelman kesto olisi pääsääntöisesti enintään 2 vuoden pituinen. Tärkeää tässä on, että huomioidaan tähän aikaan joustot niin, että myös vammaiset ja pitkäaikaissairaat maahanmuuttajat

pääsevät kotoutumistoimien piiriin. Vammaisella ihmisellä kotoutumiseen menee enemmän aikaa kuin vammattomalla ihmisellä. Esimerkiksi kuulonäkövammaisella vieraan kielen (puhutun suomen kielen ja / tai suomalaisen viittomakielen) oppiminen vie enemmän aikaa kuin näkevällä ja kuulevalla ihmisellä. Vammaisella ihmisellä on enemmän selvitettäviä ja omaksuttavia asioita kuin vammattomalla, jolloin tarvittaisiin joustoa kotouttamisaikaan.

Apuvälineiden hankintaprosessi ja erilaiset tutkimukset vievät aikaa ja nämä ovat ensiarvoisen tärkeitä, jotta vammainen maahanmuuttaja pääsee osalliseksi koulutuksesta, ja jotta hänen erityistarpeisiinsa osataan siellä vastata. On hyvä, että edellytyksiä tukea omaehtoisia opintoja työttömyysetuudella uudistetaan siten, että kotoutumissuunnitelman aikana aloitetut opinnot on mahdollista suorittaa loppuun työttömyysetuudella.

Työhakuvalmiuksien osalta olisi hyvä, jos te-asiantuntijat edistäisivät työnhakuvalmiuksia yhteistyössä koulutusten järjestäjien kanssa jo opiskeluvaiheessa, esimerkiksi ammatillisissa oppilaitoksissa. On tärkeää, että opiskelijaa tuetaan sopivan työharjoittelupaikan löytämisessä.

Alkuvaiheessa tulisi huomioida mielenterveyden ongelmat ja tarjota kattavasti palveluita mm. traumojen käsittelyyn ja hoitamiseen. Maahanmuuttajat joutuvat monesti puhumaan ja käsittelemään arkoja asioita tulkin välityksellä, ja tämän takia hoito voi epäonnistua. Tulevaisuudessa olisi kiinnitettävä huomiota eri kielisten mielenterveyden ammattilaisten koulutukseen ja rekrytointiin.

Kun kieliosaamista ja yhteiskunnan toimintatapoja mittaavia kokeita suunnitellaan, on mietittävä tarkasti, mitä asioita mitataan jatkuvasti muuttuvassa maailmassa ja yhteiskunnassa, sekä miten huomioidaan eri tavoin vammaiset ihmiset, ja erityisesti traumat, kokeiden toteutuksessa. Kokeiden pitää olla saavutettavia eri tavalla vammaisille ihmisille.

Esteettömyys, saavutettavuus ja opiskelumahdollisuuksien turvaaminen vammaisille ihmisille on muistettava myös vapaassa sivistystyössä.

Kommentit lukuun 13: Terveyttä ja hyvinvointia sosiaali- ja terveyspalveluilla

On kannatettavaa, että terveyspalveluissa inklusiivisuutta lisätään panostamalla kokonaisvaltaiseen palveluohjaukseen, tulkkiavusteisen työskentelyn edistämiseen sekä kiinnittämällä erityistä huomiota monikieliseen ja monikanavaiseen tiedonvälitykseen. Tulkkiavusteisessa työskentelyssä on huomioitava riittävä aika erityisesti silloin, kun kyseessä on vammainen maahanmuuttaja.

Vammaisfoorumi haluaa muistuttaa, että vammaisten ihmisten sote-palveluilla on useita tärkeitä ulottuvuuksia, kuten itsenäisen elämän ja itsemääräämisoikeuden toteutuminen. Sosiaalipalvelujen, erityisesti vammaispalvelujen, tavoitteena on mahdollistaa omannäköinen elämä, joka ei tyhjenny turvallisuuteen,

vaan sisältää aktiivista toimintaa yhteisön osana, omien valintojen tekemistä ja toteuttamista. Vammaispalvelut ja kaikki vammaisten maahanmuuttajien kanssa työskentelevät tarvitsevat myös tietotaitoa sekä maahanmuutosta että vammaiskysymyksistä, jotta palveluohjaus olisi yhdenvertaista ja kulttuurisensitiivistä.

Kommentit lukuun 16: Vahvistetaan kumppanuuksia ja järjestöjen roolia

Vammaisjärjestöjen rooli eri vammaryhmien erityiskysymysten asiantuntijana on tärkeää huomioida ja ottaa mukaan palveluiden suunnitteluun, kehittämiseen, toteuttamiseen ja ammattihenkilöstön koulutukseen. Haluamme tuoda esiin vammaisjärjestöjen kokemusasiantuntijoiden panoksen hyödyntämisen kotoutumistoimenpiteitä vammaisille maahanmuuttajille suunniteltaessa. Toisaalta järjestöjen kautta on mahdollisuus saada yhteys kotoutujiin. Monet järjestöt antavat tietoa yhteiskunnan tarjoamista palveluista kotoutujan omalla kielellä. Järjestöjen rooli kotoutujan rinnalla kulkijana ja tukijana voi tapahtua eri kohdissa kotoutumisen polulla, ja tässä tarvitaan myös viranomaisten ohjausta järjestötoimijoiden piiriin.

Kommentit lukuun 17: Hyvät väestösuhteet ja osallisuus tukemaan kotoutumista ja yhteenkuuluvuuden tunnetta

Se, että ihminen pääsee tosiasiallisesti osaksi yhteiskuntaa, on keskeisessä roolissa kotoutumista ajatellen. Kotoutuminen on työn ja koulutuksen lisäksi sosiaaliseen ympäristöön tutustumista, harrastamista, vapaaehtoistyötä ja tiedon lisäämistä yhteiskunnasta yleensä. Kaksisuuntainen kotoutuminen on tärkeää. Tämä voi tapahtua monen eri kanavan kautta, ja sitä voidaan katsoa ajallisesta perspektiivistä. Alkuvaiheessa on tärkeää kiinnittää huomiota osallistavaan palveluohjaukseen, joka tukee arjen ja elämänhallinnan vahvistamista. Hyvässä palveluohjauksessa varmistetaan, että kontaktit kantaväestöön ja pitempään maassa olleisiin vahvistuvat, mm. järjestötoiminnan kautta. On myös kiinnitettävä huomiota vastaanottavan yhteiskunnan valmiuksiin kohdata uudet tulijat yhdenvertaisina. Tämä lähtee jo varhaiskasvatuksesta ja siellä tehtävästä työstä hyvien väestösuhteiden edistämiseksi.

Pelkkä kokemus osallisuudesta ei ole riittävää, vaan on varmistettava, että myös vammaisilla maahanmuuttajilla on riittävät materiaaliset ja aineelliset resurssit päästä osallistumaan yhteiskuntaan. Tämä tapahtuu esimerkiksi työ- ja koulutusmahdollisuuksien kautta. Vammaiset maahanmuuttajat on nähtävä toimijoina asioissa, jotka koskevat heitä itseään. Osallisuudesta puhuttaessa on tärkeää muistaa, että varmistetaan vammaisten maahanmuuttajien vaikuttamismahdollisuudet heitä koskeviin asioihin ja päätöksiin mm. heitä edustavien vammais- tai kulttuurijärjestöjen kautta.

Vammaiset maahanmuuttajat kuuluvat useaan eri vähemmistöryhmään ja näin ollen voivat kokea moniperusteista syrjintää. On tärkeää edistää

tilanteita, joissa ihmiset pääsevät tutustumaan toisiinsa ja näin ollen luopumaan ennakkoluuloistaan.

Kommentit lukuun: Kotoutumisen edistämisen suuntaviivat 2020-luvulle ja tiivistelmä askelista eteenpäin

On tärkeää kehittää mittareita, miten tavoitteiden saavuttamista seurataan ja tuloksia arvioidaan. On varmistettava systemaattinen kotoutujien ja kotoutujien yhteisöjen osallisuus kotoutumisen edistämisen kehittämisessä. Kotoutuminen ei ole yhteiskunnan erillinen toiminto vaan se kytkeytyy kaikkeen niin hyvinä kuin huonoinakin aikoina.

Olisi hyvä, jos kotoutumisen edistämisen suuntaviivoissa 2020-luvulle huomioitaisiin joustavat ja taipuisat ratkaisut myös muuttuviin tilanteisiin, jollainen esimerkki covid 19-pandemia on ollut.

On hyvä, että työntekijän oleskelulupaprosessia nopeutetaan. Yksilön kotoutumisen näkökulmasta olisi huomioitava myös perheen oleskelulupaprosessin nopeuttaminen ja yleensä sen mahdollistaminen, liian tiukkojen kriteerien osalta. Perheen ja läheisten läsnäolo edistää yksilön kotoutumista parhaiten.

Vammaisfoorumi ry

Sari Kokko
puheenjohtaja

Karoliina Mäki
koordinaattori

Lisätietoja:

Vammaisten maahanmuuttajien tukikeskus Hilma, koordinaattori Karoliina Mäki 050 300 2501, karoliina.maki@tukikeskushilma.fi